

Zelf zaden telen

Waarom zelf zaden kweken?

- verse zaadjes
- je weet wat je kweekt
- je ziet de hele cyclus
- experiment
- antieke variëteiten bewaren
- ruilmiddel
- actie: laat niet alles aan de multinationals

Nadeel: De plant kan niet meer worden opgegeten.

Inhoud

1. Wat is zaad?
2. Droge zaadwinning
3. Raszuiver houden
4. Natte zaadwinning
5. Wat kan je zelf nog doen?
6. Kiemtest
7. Meer weten

1. Zaad is een pakketje...

- overlevingskunst
- genen
- natuur & cultuur
- dromen

2. Droge zaadwinning: de procedure voor de meeste zaden

Bloemen worden zaad

Groen wordt bruin

wortelen

prei

sla

rijpe sla

erwten

radijs, rammenas

Aandachtspunten in de tuin

Begin met: (gemakkelijke)

- sla
- rucola
- tuinkers
- kervel
- peterselie
- ...

Geef ze:

- plaats
- tijd
- steun

Eénjarigen en meerjarigen

Eénjarig

- bonen
- broccoli
- erwten
- komkommer
- paprika
- radijs
- tomaat
- sla
- ...

Tweejarig

- bieten
- kool
- peterselie
- prei
- wortel
- ...

- asperges
- rabarber

Kies een geschikte ouderplant

- globale levenskracht
- bestand tegen langdurige droogte, wind ...
- ziekteresistentie
- aantrekkelijke vorm
- hoogte
- sterke stengels
- mooie bladkleur
- vroege bloei
- aroma, smakelijke vruchten
- grotere vruchten
- veel vruchten dragen
- lange bewaartijd
- goed kiemen
- ...

Oogsten, drogen, dorsen

Aandachtspunten bij oogsten, drogen, dorsen

- niet te vroeg oogsten: onrijp / vochtig
- niet te laat oogsten: verlies / kiemen
- labelen
- luchtig & snel drogen
- test: droog zaad plet niet, maar breekt
- oogst / droog / dors: in een zak, op een zeil, in een kruiwagen, afritsen, tegen harde wand/in bak meppen, pletten met deegrol (op zak)...

Zeven

Aandachtspunten bij zeven

- van grof naar fijn
- verzamel & probeer veel soorten zeven
- zeef altijd boven een bak/zeil

Waarom?

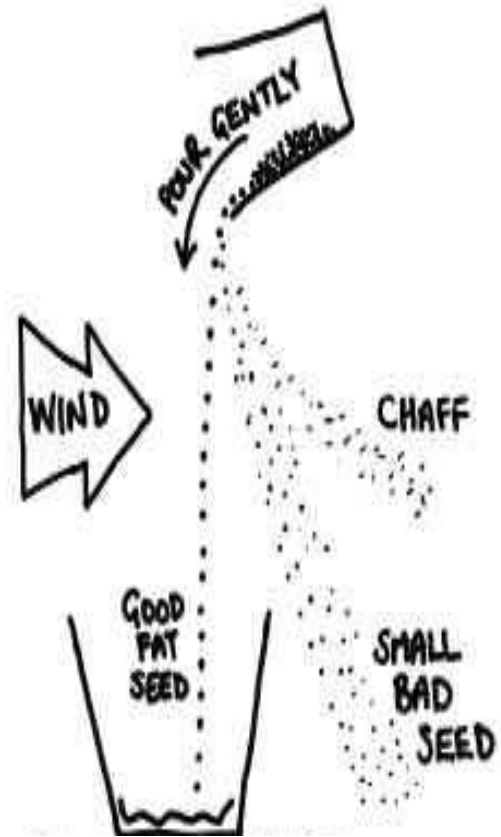
- Zuiver zaad beneemt minder plaats
- Ongewenste schimmels/insecten in het kaf worden verwijderd

Soorten zeven

Wannen

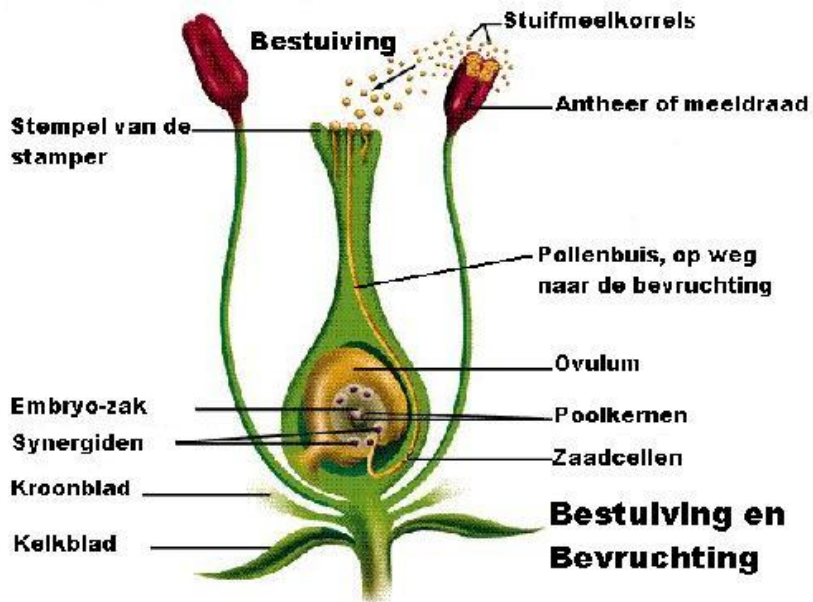
Aandachtspunten bij wannen

- droog weer, droog zaad
- boven een zeil
- rugwind
- oefenen

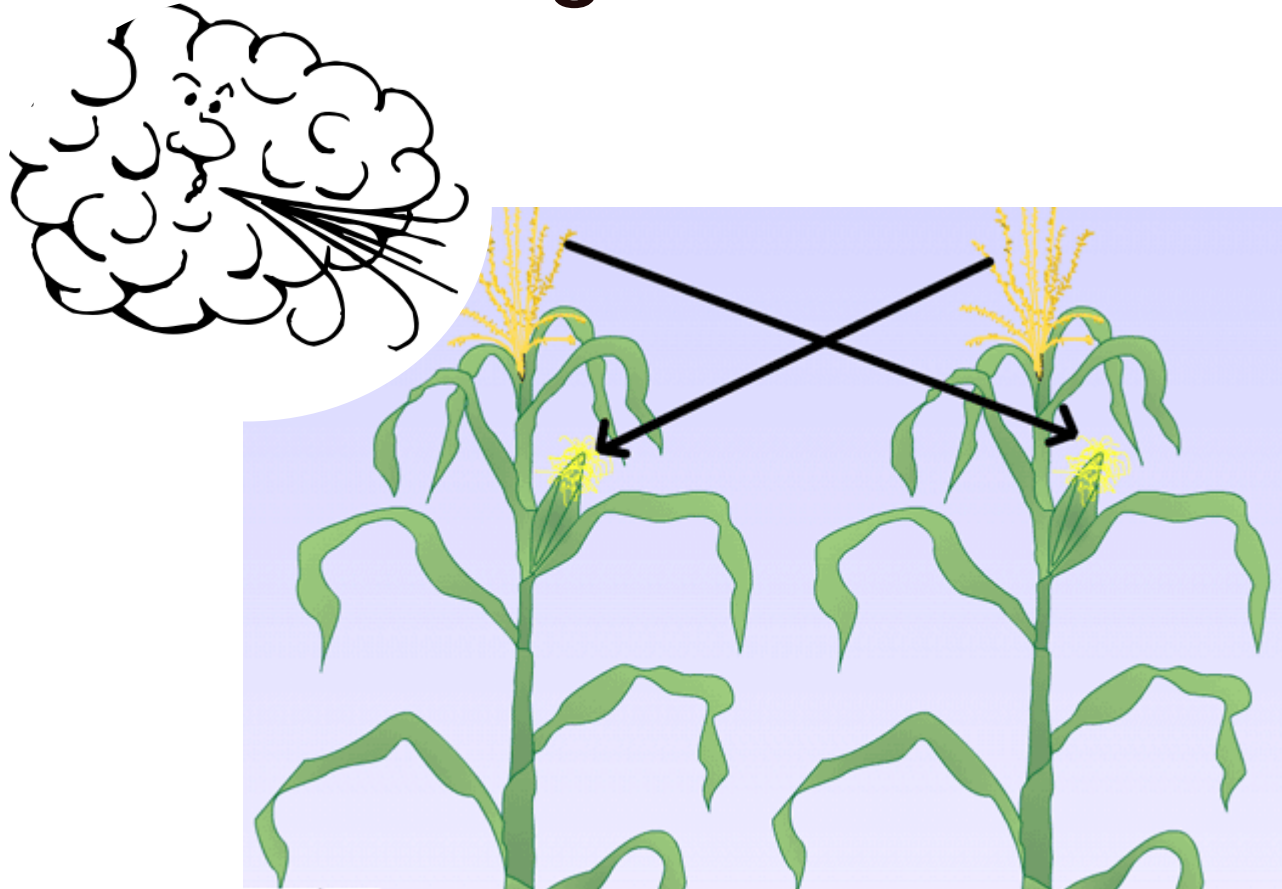
3. Groenten raszuiver houden?

Zelfbestuiving of kruisbestuiving

Kruisbestuiving door wind

Kruisbestuiving door insecten

Voorzorgen tegen kruisbestuiving (verbastering)

- zelfbestuivers: de meeste tomaten...
- één soort/type/ras tegelijk laten bloeien
- afstand bewaren
- afdekken
- met de hand bevruchten

Pompoen & courgette handmatig bevruchten

Gevoelig voor kruisbestuiving

- boerenkool, broccoli, rode kool... (rassen van dezelfde kool)
- snijbiet, rode biet
- pompoen, courgette, patisson
- paprika, peper
- radijs, rammenas
- ...

Familie – soort – ras (vereenvoudigd):

Familie	<u>Allium</u>			
Soorten	<u>Allium cepa</u> (ui)	<u>Allium porrum</u> (prei)	<u>Allium Sativum</u> (knoflook)	...
Rassen	<u>Sturon</u>	<u>Gele van Poitou</u>	<u>Oosterdel</u>	
	<u>White Lisbon</u>	<u>Oerprei</u>	<u>Korean Red</u>	
	<u>Rode van Florence</u>	<u>Luikse Blauwe</u>	<u>Thermidor</u>	
	

Het ene ras kan met het andere kruisen; de ene soort kruist niet met de andere.

Een voorbeeld

Met de juiste wetenschappelijke naam weet je of twee groenten met elkaar verwant zijn en dus kunnen kruisen.

Brassica oleracea var. *rubra* (rode kool)

Brassica oleracea var. *Alba* (witte kool)

→ grote kans op kruisbestuiving

Allium ascalonicum (sjalot)

Allium cepa (ui)

→ geen kruisbestuiving

4. Natte zaadwinning:

uitlepelen

fermenteren

spoelen

drogen

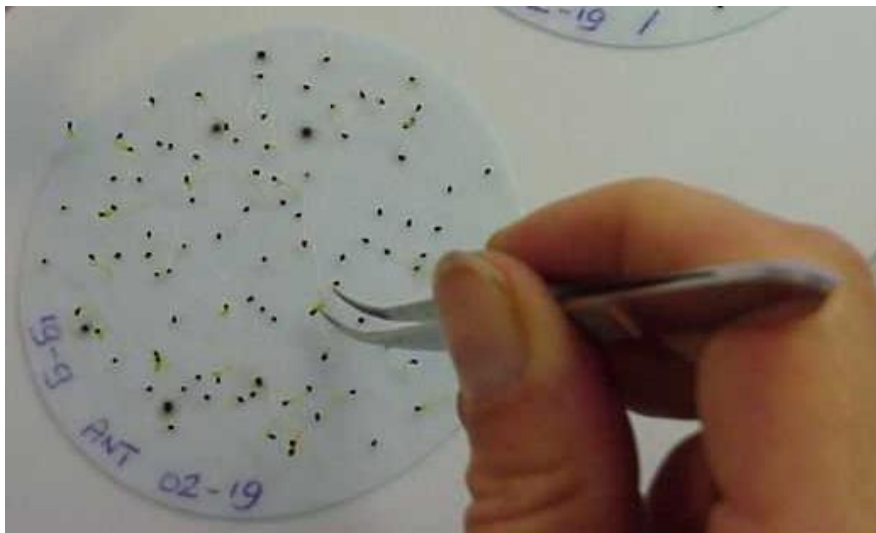
asperges

5. Wat kun je zelf als tuinier nog doen?

- zoek oude / bijzondere / goede rassen & soorten
- vermeerder zelf enkele soorten
- wissel uit

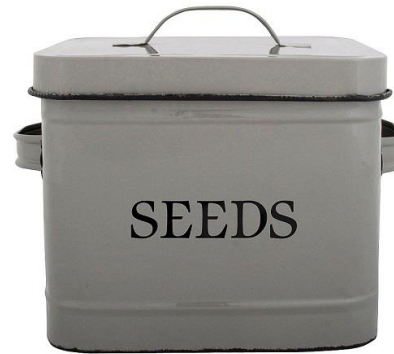
6. Zaadkiemtest

Ruilenbeurzen

Bewaring

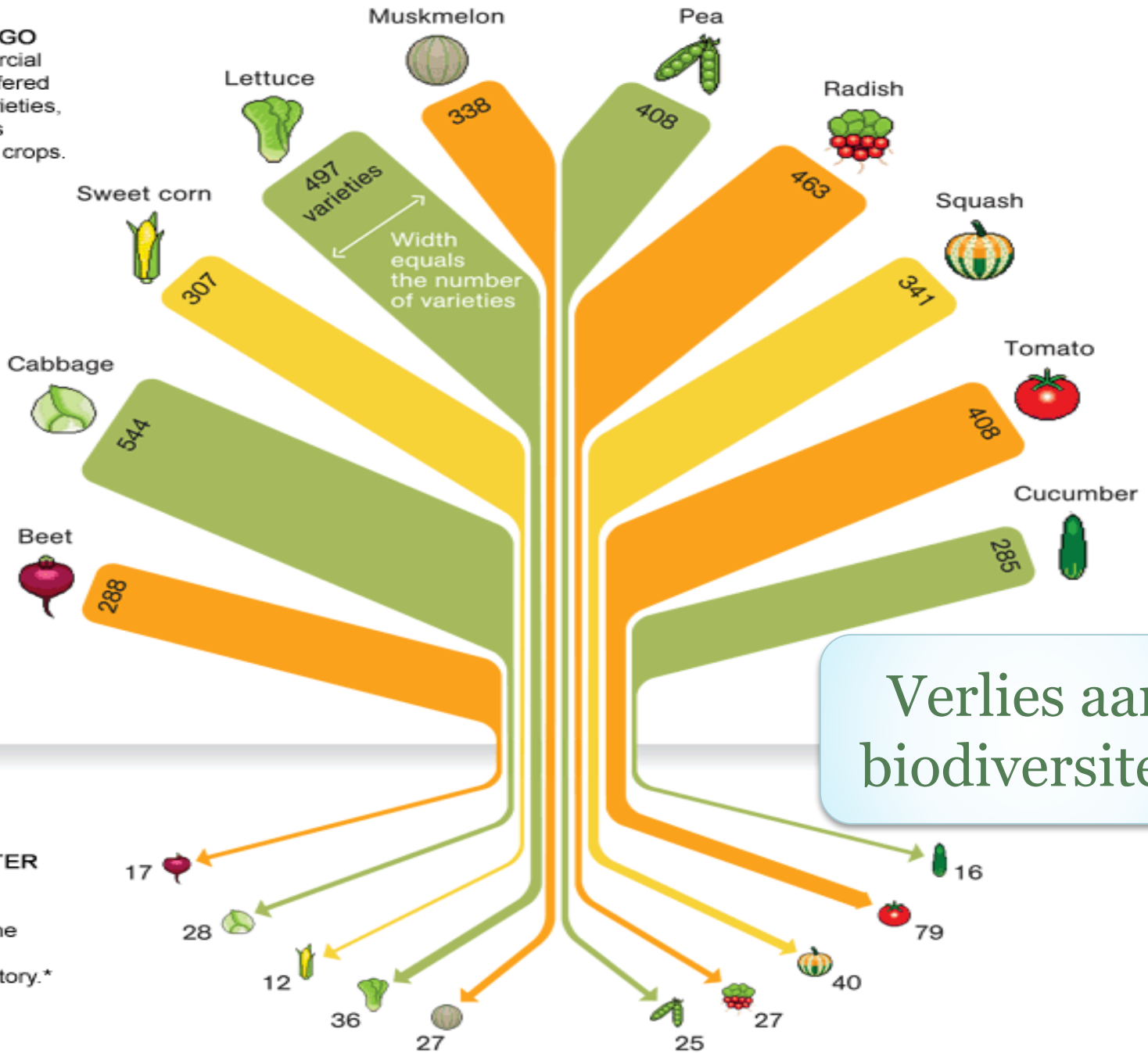

- Donker, droog en koel
- In diepvries indien mogelijk:
 - verdubbeling termijn kiemkracht
 - dood ongewenste schimmels/insecten (vb. bonenkever)

Biodiversiteit

A CENTURY AGO
 In 1903 commercial seed houses offered hundreds of varieties, as shown in this sampling of ten crops.

Verlies aan biodiversiteit

80 YEARS LATER
 By 1983 few of those varieties were found in the National Seed Storage Laboratory.*

* CHANGED ITS NAME IN 2001 TO THE NATIONAL CENTER FOR GENETIC RESOURCES PRESERVATION

JOHN TOMANIO, NGM STAFF. FOOD ICONS: QUICKHONEY SOURCE: RURAL ADVANCEMENT FOUNDATION INTERNATIONAL

Fouten die je kunt maken

- verkeerd moment oogsten
- verkeerde manier oogsten
- onzorgvuldig oogsten, met verlies van zaden
- niet goed schonen
- niet goed drogen
- niet juist bewaren
- niet/ fout labelen

Nog even dit:

- Niet elke bloem groeit uit tot (kwalitatief) zaad
- Dus ... vegetatief vermeerderen door:
 - stekken
 - scheuren/ delen
 - enten
- > genetische eigenschappen blijven behouden

Plantenpaspoorten

Bevat identiteit en afkomst van het product, info producent

Voor zaden, stekken, (jonge) planten

Verplicht tot niveau van de professionele eindgebruiker

Tracering mogelijk bij uitbraken/ verspreiding schadelijke ziekten en plagen

Niet voor:

- Eigen (moes)tuin
- Zaden-, planten-, oogstruil met familie, vrienden...

7. Meer weten:

www.zelfzadentelen.be

<https://www.diyseeds.org>

<https://aseed.net>

<https://denationaleproeftuin.nl>

www.velt.nu/velt-zadenwerkgroep

...

Boeken:

Zelf zaden telen (*Canada Seeds of diversity*)

(vertaald door Janneke Tops & Lieven David)

De wet van zaden (Vandana Shiva)

...

DIY Seeds – Zaaigoed in overvloed

ABC van de zadenteelt!

Theorie, praktijk en alle noodzakelijke stappen voor het telen van zaden

Meer dan 40 verschillende groenten

Nederlandstalige videohandleiding (40 filmpjes)

<https://www.diyseeds.org/fr/films>

Veel succes!

